

розвиток особистості з метою ефективного становлення у професійній сфері й у житті. Отже, задача викладача полягає не просто у використанні індивідуальних особливостей студента (логічне мислення, допитливість, здатність до творчості, наполегливість тощо) для засвоєння знань, а й у їх розвитку з метою подальшої професійної, соціальної, культурної адаптації у житті; також створення сприятливої психологічної атмосфери на заняттях англійської мови є запорукою підвищення мотивації студентів до вивчення іноземної мови.

Література:

- 1.Артемьева О.А. Система учебно-ролевых игр профессиональной направленности: монография / О.А. Артемьева, М.Н. Макеева. — Тамбов: Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2007. — 208 с.
- 2.Бондаревская Е.В. Теория и практика личностно-ориентированного образования [текст] / Е.В. Бондаревская. — Ростов-на-Дону: Издательство Ростовского педагогического университета, 2000. — 352с.
- 3.Кашина Е.Г. Традиции и инновации в методике преподавания иностранного языка: учеб. пособие / Е.Г. Кашина. — Самара: Изд-во «Универсгрупп», 2006. — 75 с.
- 4.Кашлев С.С. Педагогика: теория и практика педагогического процесса: учеб. пособие. В 3ч. Ч. 2 / С.С. Кашлев. — Минск: Зорны верасень, 2008. — 208 с.
- 5.КоньшеваА.В. Современные методы обучения английскому языку / А.В. Коньшева. — Минск: Тетра Системс, 2011. — 304 с.
- 6.Остапчук О.Є. Методологія інноваційних процесів — крок до розуміння сутності / О.Є. Остапчук // Рідна школа. — 2004. — № 11. — С. 3-6.
- 7.Педагогика и психология высшей школы: Учебное пособие. Издание второе, стереотипное. / Под общ. ред. А.А. Деркача. — М.: Изд-во РАГС, 2010. — 208 с.

У статті розглядаються педагогічні умови й особливості впровадження особистісно орієнтованого підходу в процесі іношомовної підготовки студентів технічних спеціальностей. Розглянуто вплив психології на формування особистісно орієнтованого підходу.

Ключові слова: особистісно орієнтований підхід, психологія, іношомовна підготовка.

В статье рассматриваются педагогические условия и особенности использования личностно ориентированного подхода в процессе иноязычной подготовки студентов технических специальностей. Рассмотрено влияние психологии на формирование личностно ориентированного подхода.

Ключевые слова: личностно ориентированный подход, психология, иноязычная подготовка.

The article deals with pedagogical conditions and peculiarities of implementation of personality-oriented approach in foreign language training of technical specialties students. The psychological effect on the formation of personality-oriented approach is analyzed.

Key words: personality-oriented approach, psychology, foreign language training.

УДК 378.015.31

Н.В. Первачук
м. Вінниця, Україна

ПОЛІКУЛЬТУРНЕ ВИХОВАННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Постановка проблеми. Початок ХХІ ст. ознаменований утвердженням концепції полікультурного виховання, яка передбачає адаптацію людини до різноманітних цінностей в умовах співіснування різнорідних культур, орієнтацію на діалог культур тощо. Полікультурне виховання передбачає формування високої мовної культури, прищеплення шанобливого ставлення до культури, звичаїв, традицій усіх народів.

Розбудова України як незалежної держави, її прагнення інтегруватися до Європейської спільноти передбачає усвідомлення та оволодіння молодим поколінням полікультурними

ідеями. Головними складовими полікультурних взаємовідносин студентів виступають миролюбність, самостійність мислення, толерантність, тактовність, здатність до здійснення адекватних оцінок і вчинків, уміння вести діалог на засадах рівних прав та взаємоповаги.

Аналіз попередніх досліджень та публікацій. Зазначена проблема має певний рівень дослідженості. Концептуальні основи полікультурної освіти досліджували О. Джуринський, О. Ковальчук; теоретико-методологічні основи полікультурної освіти і виховання вивчали В. Бойченко, І. Лощенова, Л. Чумак; проблеми демократизації освіти й виховання полікультурної особистості відображені в працях В. Баркасі, В. Болгаріної, В. Дороз; процеси становлення полікультурної освіти й виховання, їх взаємозв'язок з національною освітою висвітлено Л. Волик, Л. Голік, Л. Гончаренко, Н. Слюсаренко, А. Солодкою; питання полікультурності як засобу формування особистісного світосприйняття міжетнічних стосунків відображені у працях В. Кузьменка, М. Баяновської, Л. Голік, Т. Грабовської, І. Зязюна, Т. Клищенко, О. Коваленко, В. Ковтун та ін.

Метою статті є аналіз полікультурного виховання студентів як психолого-педагогічної проблеми; визначення особливостей полікультурного виховання в професійно-педагогічній підготовці майбутнього вчителя.

Виклад основного матеріалу. Практичне здійснення полікультурного виховання засновано на використанні загальних принципів виховання. Серед принципів виховання молоді важливими для нашого дослідження є такі: принцип культуровідповідності, що передбачає органічну єдність громадянського виховання з історією та культурою народу, його мовою, народними традиціями, звичаями і забезпечує духовну єдність, наступність та спадкоємність поколінь; принцип інтеркультурності, що сприяє інтегруванню української національної культури в контексті загальнодержавних, європейських і світових цінностей у загальнолюдську культуру. Реалізація цього принципу означає, що в процесі громадянського виховання мають забезпечуватися передумови для формування особистості, яка виросла на національному ґрунті і є відкритою до інших культур та цінностей. Лише така особистість здатна зберегти свою національну ідентичність; вона глибоко усвідомлює національну культуру, як невід'ємну складову світової культури. Пріоритетними напрямками виховання є: формування інтеркультурного менталітету, сприйняття культурного плюралізму, загальнолюдських цінностей, толерантного ставлення до інших культур і традицій; несприйняття будь-яких форм насильства, деструктивного націоналізму, фашизму. Важливе місце в системі громадянського виховання посідає виховання міжетнічної толерантності, культури міжетнічних стосунків, що реалізує взаємозалежні інтереси етносів, народностей у процесі економічного, політичного, соціального і духовного життя на принципах свободи, рівноправності, взаємодопомоги, взаєморозуміння [2].

Проблема полікультурного виховання має свою історію. У контексті нашого дослідження важливими є ідеї П. Наторпа, який вивчав полікультурне виховання педагогів. Автор розглядав проблему взаємодії культури і освіти, як невід'ємної складової педагогічної діяльності. Через залучення до культури (соціалізація), індивід возз'єднується із суспільством, у цьому полягає соціальний аспект проблеми.

На думку П. Наторпа, педагогіка має потурбуватись про забезпечення розвитку кожної індивідуальності. Адже «індивідуальність повинна і може в кінцевому результаті розвивати себе сама, а не лише викликатися ззовні...». Хоч виявити себе індивідуальність може тільки як суспільна і людська цінність. Як С. Гессен, так і П. Наторп вважали освіченість найвищим виявом культури. Цінний теоретичний матеріал, який розкриває важливі аспекти взаємодії культури і виховання знаходимо у творах К. Ушинського, М. Пирогова, Г. Ващенко, С. Русової, В. Сухомлинського. Так Микола Іванович Пирогов писав, що перш ніж стати корисним громадянином для своєї країни, необхідно стати Людиною. Перед людиною — дві задачі: перша — чітко поставити ціль життя, розумну і моральну. Друга — досягнути вищу ціль і досягти її у житті. Надійний шлях для цього видатний педагог бачить, насамперед, у культурі самопізнання. Людина — істота духовна і має боротися за вищий ідеал. Суспільство ж, на думку М. Пирогова,

вимагає від школи «грубого реалізму»: «ліпити» таких людей, які потрібні для буденних цілей. За такої постанови питання, зауважує вчений, суспільство є споживачем, а школа — фабрикою, що готує товар для споживання [4].

У наш час поняття і цілі полікультурної освіти є предметом дискусій науковців майже всіх континентів. Вивчаючи історичні аспекти досліджуваної проблеми, було виявлено, що полікультурна освіта — явище не нове. Багато видатних учених минулого порушували й досліджували проблеми полікультурності. Її ознаки простежуються з кінця XVIII — початку XIX століття. Важливим є те, що педагоги, які вважали саме освіту, виховання інструментами для встановлення взаєморозуміння між народами, були представниками різних країн. Серед них — видатний французький публіцист, засновник порівняльної педагогіки Марк-Антуан Ж. Паризький (за ініціативою якого було створено Французьку спілку об'єднаних націй), голландський учений Г. Молкенберг, німецький науковець М. Курніг, а також ціла плеяда найвидатніших учених, зокрема — французький філософ А. Бергсон, двічі лауреат Нобелівської премії М. Склодовська — деяких схожих принципів функціонування культур різних народів [1].

Міркування М. Бахтіна про людину як унікальний світ культури займають особливе місце у розумінні полікультурної освіти. На думу вченого, світ культури особистості вступає у взаємодію з іншими особистостями — культурами. Взаємодія культур породжує спілкування. За словами М. Бахтіна, єдність культури — це відкрита єдність, чужа культура тільки з погляду іншої культури розкриває себе повніше та глибше [3].

Філософсько-методологічна основа полікультурної моделі освіти почала складатися ще в 30-ті роки, в основному за концепцією Г. Каллена, який тоді запропонував «вважати термін «рівний» не таким, що означає «однаковий», а як таким, що має право бути іншим» [7]. В окрему галузь полікультурна освіта сформувалась в останню чверть XX століття. У деяких країнах полікультурна освіта зведена до рангу національних політик, державних цілей і партійних програм, створено наукові асоціації, які щороку проводять національні й міжнародні форуми з проблем культурного плюралізму; відкрито нові дослідницькі інститути, центри і програми; судові і правоохоронні органи почали звертати увагу на правопорушення, пов'язані з обмеженням прав людини. Цей факт свідчить про те, що полікультурність стає невід'ємною частиною професіоналізму. Стало нормою включати до статутів та положень шкіл, університетів, державних органів, суспільних організацій принцип полікультурності. Середні та вищі навчальні заклади активно вводять до своїх програм предмети з полікультурної просвіти студентів або інтегрують матеріал, що розкриває питання культурного різноманіття, до програм, що вже існують. У США, наприклад, полікультурна освіта отримала потужний імпульс у зв'язку із вимогами населення втілити «американську мрію» про рівність і справедливість у житті; із збільшенням виступів афро-американського населення та інших етнічних меншин проти расизму і дискримінації; із феміністським рухом за права жінок і за егалітарне ставлення між статтями; із боротьбою сексуальних меншостей за свої права і людську гідність, а також у зв'язку із значущим розширенням етнокультурної мозаїки країни, що викликано напливом за останні 15-20 років емігрантів не з Європи, як то було у попередні століття, а з Азії, Африки, Центральної та Південної Америки.

Уперше поняття полікультурної освіти було подано у Міжнародному педагогічному словнику (International Dictionary of Education), де воно визначається як відображення культурного плюралізму у сфері освіти, тобто «як освітня ситуація, коли носії однієї культурної системи в ступає в контакт з цінностями іншої чи інших культур, представлених у даному навчальному закладі» [8].

Полікультурна освіта сприяє засвоєнню знань про різні культури, усвідомленню загального й особливого в традиціях, способі життя, культурних цінностей народів, звертається увага на важливість виховання у тих, хто навчається, толерантності у ставленні до носіїв іншої культурної системи. Полікультурну освіту пов'язують із підвищенням рівня освіченості і досягненням успіху в полікультурному середовищі. У науковій літературі визначені основні функції полікультурної освіти, а саме:

- оволодіння учнями національною культурою;
- формування уявлень про різноманітність культур і їх взаємозв'язок;
- усвідомлення важливості культурного розмаїття для саморегуляції особистості;
- виховання позитивного ставлення до культурних відмінностей;
- розвиток умінь та навичок продуктивної взаємодії носіїв різних культур на основі толерантності і взаєморозуміння [10].

К. Грант полікультурну освіту розглядає як освіту, що дозволяє краще пізнати політичні, соціальні, економічні відносини, які особистість черпає у різних культурах і з якими стикається людство. А термін «полікультурність», на думку вченого, «краще за все визначає сенс і передбачає особливу соціалізацію». У такому випадку, коли виховання підтримує всю різноманітність культур, а також індивідуальні відмінності учнів, воно не обмежує особистість, а дає можливість зробити навчально-виховний процес повноцінним [10].

За В.Міттером, доктором педагогічних наук, президентом Всесвітньої ради спілок порівняльної педагогіки, полікультурна освіта орієнтована на визнання і розвиток базових цінностей: прав людини, свободи, демократії й солідарності. Дж. Свіфт вважає, що полікультурна освіта тісно поєднується із «навчанням плюралізму», посиленням активним і динамічним оволодінням наукою співіснування народів і націй [7].

К. Овандо, фахівець із філософії, який спеціалізується на галузі білінгвізму, у полікультурній освіті вбачає: «Шляхи встановлення справедливого і досконалого у таких мінливих поняттях, як раса, етнічність, національність, рід, соціальний клас, регіональні групи, релігія, альтернативний розвиток, освіченість, вік, мовна приналежність тощо» [6].

Т. Кроул, С. Самінські, Д. Поделл вважають, що «полікультурний рух базується на впевненості, що всі культури мають свої цінності, традиції, вірування, мову, запас знань, світогляд, що виявляються обґрунтованими і життєздатними» [1].

На думку М. Гібсон, полікультурна освіта — це процес, у якому особистість розвивається у процесі сприйняття, оцінки й роботи в системі культурних цінностей, відмінних від її власних. Тобто педагогу необхідно враховувати, що цінності різноманітних культур мають прямий чи непрямий вплив на весь навчальний процес і через нього — на особистість [8].

У процесі дослідження ми виявили існування різних тлумачень, що відображають ідею плюралізації в освіті. Безліч різноманітних термінів можна зустріти і в теорії, і в конкретній педагогічній практиці. Часто такі терміни, як «полікультурна», «багатокультурна», «міжкультурна», «інтеркультурна», «мультикультурна», «кроскультурна» освіта використовуються як взаємозамінні. Деякі вчені вважають, що більшість названих вище термінів є синонімами (Г. Дмитрієв, Т. Клиненко, А. Панченков, І. Тараненко), бо перша частина цих слів позначає одне й те ж саме, лише має різне походження. Як стверджують О. Ковальчук, Л. Голік, з лінгвістичної точки зору ці поняття є абсолютними синонімами, бо на їхню думку, «multi» і «poly» походять з англійської і означають «багато». Інші дослідники поняття полікультурної освіти звужують до поняття поліетнічної або багатоетнічної освіти. На думку Г. Дмитрієва, «поліетнічна» або багатоетнічна культура дуже важлива і надзвичайно актуальна частина освіти, але вона, маючи своєю метою сприяння створенню гармонії між етнічними та національними групами, не вирішує проблеми гуманізації відносин між людьми, що належать до однієї етнічної групи і в її межах — до різних соціокультурних груп і тим, хто має відмінну культурну ідентичність (політичну, родову, статеву, релігійну тощо) [4].

Висновки. Перспективними напрямками подальших розвідок є: дослідження психологічних особливостей формування полікультурної вихованості майбутніх учителів у навчально-виховному процесі вищих педагогічних навчальних закладів; розробка педагогічних умов ефективного полікультурного виховання студентської молоді; розробка методики формування полікультурної вихованості студентів у поза навчальній діяльності та ін.

Література:

- 1.Ананьян Е. Л. Розвиток принципу культуровідповідності в історії педагогічної думки / Е. Л. Ананьян // Рідна школа. — 2006. — № 4. — С. 66-69.
- 2.Ананьян Е. Л. Толерантність як моральна цінність полікультурного виховання особистості / Е. Л. Ананьян // Образование в многокультурном обществе: традиции и инновации: материалы V международного семинара, (Севастополь, 22—24 мая 2006 г.) / М-во освіти і науки України. — Симферополь: Таврия, 2006. — С. 11 — 13.
- 3.Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества / М. М. Бахтин. — М. : Художественная литература, 1979. — 412 с.
- 4.Бойченко В.В. Ідея полікультурності у змісті національної освіти // Науковий вісник Чернівецького університету: Педагогіка та психологія. — Вип. 177. — Чернівці: Рута, 2003. — № 3-4. — С. 40-44.
- 5.Дубасенюк О.А. Теорія і практика професійної виховної діяльності педагога: Монографія. — Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2005.—367с.
- 6.Кремень В.Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації / В.Г. Кремень. — К.: Грамота, 2003. — 216 с.
- 7.Солодка А.К. Культурологічний зміст полікультурного виховання // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: Зб.наук.праць / Редкол.: Т.І.Сущенко (відп.ред.) та ін.. — Київ — Запоріжжя. — 2003. — Вип. 27. — С. 47-50.
- 8.Хребтова В. В. Полікультурна освіта особистості як спосіб виховання толерантності / В. В. Хребтова // Педагогіка вищої школи: досвід і тенденції розвитку : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Запоріжжя, 10—11 листопада 2011 р.) / Запорізький національний університет. — Запоріжжя, 2011. — С. 51-53.
- 9.Цимбрило С.М. Сутність та функції професійної спрямованості навчання у формуванні змісту сучасної освіти // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 2009. — № 5. — С. 9-15.
- 10.Чумак Л. В. Сутність полікультурного виховання учнівської молоді / Л. В. Чумак // Педагогічний альманах: зб. наукових праць Південноукраїнського регіонального інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів. — Херсон, 2010. Вип. 7. — С. 38-44.

У статті представлений аналіз полікультурного виховання студентів як психолого-педагогічної проблеми; визначені особливості полікультурного виховання в професійно-педагогічній підготовці майбутнього вчителя.

Ключові слова: полікультурне виховання, полікультурно вихована особистість, психолого-педагогічна проблема.

В статье представлен анализ поликультурного воспитания студентов как психолого-педагогической проблемы; определены особенности поликультурного воспитания в профессионально-педагогической подготовке будущего учителя.

Ключевые слова: поликультурное воспитание, поликультурно воспитанная личность, психолого - педагогическая проблема.

The article gives the analysis of the multicultural education of the students as a psychology-pedagogical problem. It determines the peculiarities of multicultural education in the professional pedagogical training of future teachers.

Keywords: multicultural education, multicultural and educated personality, psychology-pedagogical problem.

УДК 37.013.74

І.І. Пододіменко
м. Хмельницький, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ПРОБЛЕМНО- ТА ПРОЕКТНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ БАКАЛАВРІВ КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК В ЯПОНІЇ

Постановка проблеми. Виконання Болонських угод детермінує необхідність у розв'язанні цілого комплексу завдань, пов'язаних із модифікацією вітчизняної системи вищої освіти та підвищення якості професійної підготовки фахівців для усіх галузей суспільної діяльності. Це зумовлює особливу значущість для підготовки фахівців із інформаційних технологій, оскільки саме ІТ-індустрію на державному рівні визнано одним із пріоритетних напрямів економічного розвитку України. Виникає нагальна потреба в пошуку й активному запровадженні інноваційних методів та підходів до професійної підготовки фахівців з інформаційних технологій у ВНЗ